

Hangtani és dialektológiai érvek alapján a szerző a nevet egy korábbi, 'szalag' jelentésű szóra (*refill*) vezeti vissza. E szó számos helynév alkotóelemeként előfordul, általában azok hosszan elnyúló jellegét juttatva kifejezésre. O. STEM SHAUG szintén egy település, *Lø* nevének eredetét kutatja (101–10). Más, hasonló elhelyezkedésű és funkciójú helyek nevének tanúsága alapján arra a következtetésre jut, hogy a település egy korábbi elmélettel ellentétben nem egy folyóról kapta a nevét, hanem rendeltetéséről: az őskortól kezdve ez a hely volt az egyetlen a vidéken, amely árukikötőként szolgálhatott. M. L. NIELSEN írása három *-torp* végződésű, csupán egy-egy 17. századi, kézzel rajzolt térképről ismert történeti helynév alapján mutatja be a névkutatás lehetőségeit és feladatait azokban az esetekben, amikor egy névre mindössze egyetlen adattal rendelkezünk (111–8).

3. A tanulmányokat az északi országokban 2009-ben megjelent névtani szakirodalom bemutatása követi (119–44). A rövidebb írások között TH. ANDERSSON, S. FRIDELL és S. STRANDBERG egy-egy munkáját olvashatjuk (143–152). Ezután külön rovatként 25 recenzió kapott helyet a kötetben (153–92). A kiadványt a beérkezett névtani szakirodalom listája (195–200), valamint a 2009–2010-ben megjelent számokban közölt írások helynévi példaanyagának teljes mutatója zárja (203–8). Ez utóbbiban több magyar példa is szerepel a GYÖRFFY ERZSÉBET svéd és magyar víznevekről írt munkájáról szóló, a folyóirat előző (97.) számában megjelent recenzió alapján.

SZTRÁKOS ESZTER

ORTNAMNSSÄLLSKAPETS I UPPSALA ÅRSSKRIFT (2010)

Szerkesztők: MATS WAHLBERG – KATHARINA LEIBRING – STAFFAN NYSTRÖM

Ortnamnssällskapet i Uppsala, Uppsala. 91 lap

Az Uppsalai Helynévtársaság 2010-es évkönyvében összesen hét szerző nyolc tanulmánya olvasható, többségük helynévi témájú. A tanulmányok végén lévő angol nyelvű összefoglalók segítik az írások nemzetközi hozzáférhetőségét; egyes témákhoz kapcsolódóan színes térképek, korabeli források is kiegészítik a kutatásokat.

LENNART ELMEVIK kötetnyitó írása két svédországi tó nevének (*Lössnan* és *Lössnaren*) etimológiájával foglalkozik (5–8). Megállapítása szerint mindkét mai alak a több svéd és dán helynévnek is alapját képező ósvéd **lōsn* szóból származtatható, mely eredetileg 'fényes', ma pedig 'szabad tér, tisztás' jelentésben ismert.

STAFFAN FRIDELL első tanulmányában egy gazdaságnak a svédben szokatlan, olaszos hangzású nevét (*Langdano*) vizsgálja (9–12). A név egyik lehetséges eredete szerinte a *långdan av* 'messzi, távoli' nyelvjárási határozó lehet, utalva a hely távoli fekvésére, de kevésbé valószínű lehetőségként felmerülhet a *Långdan a* 'messze a folyótól' prepozíciós szerkezet is.

Második tanulmányában FRIDELL a *Visingsö* sziget helyneveit tekinti át (13–27). A korpuszban fellelhető legősibb nevek eredeti jelentésüket tekintve többnyire természeti képződményekre utaltak: *Ed* ('földszoros'), *Näs* ('földfok'). Jelentős szereppel bírnak

emellett a *-by* és *-stad* végződésű, még szintén kereszténység előtti, de az előzőeknél későbbi helynevek is. A tanulmány ezek mellett néhány vitatható eredetű névvel bővebben is foglalkozik.

A szerző harmadik, LARS GAHRNNAL közös tanulmánya egy birtoknév denotátumával kapcsolatos diskurzushoz szól hozzá (29–34). A 12. században Knut svéd király eladományozott egy *engsev*-ként megjelölt birtokot, mely korábban apja, Szent Erik tulajdona volt. Az oklevél közreadója a nevet félreolvasta, így az 1829-ben *englev*-ként jelent meg; a tévedésre csak száz évvel később derült fény. Azóta számos kutató azonosította a név jelöleteként *Ángsö* birtokot; a szerzők névtörténeti érvekkel támasztják alá e megállapítást.

KRISTINA NEUMÜLLER a 16–17. században újonnan alapított települések névadási gyakorlatára fókuszál tanulmányában (35–59). Korpusza 111 északnyugat-södermanlandi település nevéet tartalmazza. Ezek nagy része átvitt név: korábban valamilyen természeti objektum vagy gazdaság nevei voltak. Másokat kifejezetten az adott település megnevezésére alkottak újonnan – ezek is kapcsolatban vannak azonban a vidék földrajzával. Összefoglalóan megállapítható, hogy a terület 16–17. századi névadása inkább a korábbi mintákat, nem pedig a saját korabeli modelleket követte.

LENNART RYMAN tanulmánya a *Maisa* svéd női nevet vizsgálja történeti névszociológiai szempontból (61–6). A név korai, 15–16. századi viselői általában Stockholmból, illetve a 16. század második felében Kelet- és Észak-Svédországból származtak. A név a *Mar(g)it* alapnévnek a skandináv személynevekre kevésbé jellemző *-sa* képzővel létrejött változata. Az oklevelekben ritkán bukkan fel, és viselői túlnyomóan az alsóbb társadalmi rétegekből kerültek ki. Mindebből a szerző arra következtet, hogy e névváltozat a *Margit*-tal szemben informális és alacsony presztízsű lehetett.

SVANTE STRANDBERG írásában västergötlandi gazdaságok nevével (*Krabbagården*) foglalkozik (67–70). E nevek eredete különbözőképpen magyarázható: korábban a *Krabbe* ósvéd férfi ragadványnevből magyarázták őket, ugyanakkor történeti és genealógiai kutatások alapján legalábbis Istrum és Ås területén igazolható, hogy a *Krabbe* dán arisztokrata családnév rejlik bennük.

KJELL SUNDSTRÖM a középkori jämtlandi egyházközség, *Hammerdal* nevének eredetével kapcsolatos kérdésekhez szól hozzá tanulmányában (71–83). A helynevet általában a *hammare* 'sziklás magaslat' jelentésű szóból magyarázzák, mely utal a területet jellemző sziklás talajra. Felmerült ugyanakkor az e vidéken eredő *Ammerån* folyó nevéből való eredeztetés lehetősége is. A szerző az előbbi álláspontot képviseli, tekintettel a terület terepviszonyaira és a község általános elterjedtségére az adott vidéken.

A kötetet az UNGEGN (az ENSZ Földrajzi Névi Szakértői Csoportja) 2010 októberében Uppsalában tartott üléséről, illetve a folyóiratot kiadó társaság működéséről szóló beszámoló zárják (85–8).